

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Notesbog 15 : 1849

Citation: Kierkegaard, Søren: "Notesbog 15 : 1849", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 19*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Jette Knudsen; Johnny Kondrup; Alastair McKinnon, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2001 , s. 2v.
Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-not15-txt-shoot-n4.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 19

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Not15:4

#

*Regine Olsen. –Jeg saae hende først hos Rørdams. Der saae jeg hende egl. i den første Tid, da jeg ikke kom til Familien. (Bollette Rørdam har jeg i en vis Forstand noget Ansvar mod; ligesom jeg forresten ogsaa tidligere vistnok havde et Indtryk af hende, og maaskee ogsaa bibragt hende et saadant om end i al Uskyldighed og reent intellectuelt.).

[a] NB. I de senere Journaler, dem fra ifjor og iaar, findes hist [og] her en enkelt Bemærkning om hende.

Allerede før min Fader døde, var jeg besluttet paa hende. Han døde. Jeg læste til Examen. I al den Tid lod jeg hendes Tilværelse slynge sig ind i min.

I Sommeren 40 tog jeg theol. Embedsexamen.

Gjorde saa ganske udendvidere en Visit i Huset. Jeg reiste til Jylland og fangede maaskee allerede den Gang lidt efter hende.

[b] fE ved at laane dem Bøger i min Fraværelse og ved i en enkelt Bog at foranledige dem til at læse et bestemt Sted.

I Aug kom jeg tilbage. Tiden fra 9 Aug til i Septbr, kan i strengere Forstand siges at være den Tid, i hvilken jeg tilnærmede mig hende.

D. 8 Septbr. gik jeg hjemme fra med fast Fortsættelse ville afgjøre det Hele. Vi mødtes paa Gaden lige udenfor deres Huus. Hun sagde der var Ingen hjemme. Jeg var dumdrøst nok til at forstaae just dette som en Invitation, som hvad jeg behøvede. Jeg gik op med. Der stod vi To ene i Dagligstuen. Hun var lidt urolig. Jeg bad hende at spille lidt for mig som hun ell. gjorde. Hun gjør det, men det vil ikke lykkes mig. Da tager jeg pludselig Nodebogen, lukker den ikke uden en vis Heftighed i, kaster den hen af Klaveret og siger: aah, hvad bryder jeg mig om Musik; det er Dem, jeg søger, Dem jeg har søgt i 2 Aar. Hun blev taus. Forøvrigt har jeg Intet gjort for at bedaare hende; jeg har endog advaret mod mig selv, mod mit Tungsind. Og da hun talte om et Forhold til Schlegel, sagde jeg: saa lad dette Forhold være en Parenthes.^d Hun blev væsentligen taus. Jeg gik endeligen, thi jeg havde været angest nok for, at Nogen skulde være kommet og have fundet os Tvende og hende saaledes urolig. Jeg gik umiddelbart op til Etatsraad[en]. Jeg veed det jeg var i en forskrækkelig Angest for at have gjort for stærkt et Indtryk paa hende, samt for, at paa nogen Maade mit Besøg skulde give Anledning til Misforstaaelse, vel endog til Skade for hendes Rygte.

[c] NB. Dette var dog nok først d. 10de hun talte om Schlegel, thi d. 8 sagde hun ikke eet Ord.

d thi jeg har jo dog første Prioritet.

Faderen sagde hverken ja ell nei, men var dog villig nok, som jeg let forstod. Jeg forlangte en Samtale; jeg fik den d. 10 Septemb. Eftermiddag. Jeg har ikke sagt eet eneste Ord for at bedaare – hun sagde ja.

Øieblikkeligt overtog jeg Forholdet til hele Familien.

Min Virtuositet blev især anvendt mod Faderen, hvem jeg forresten altid har holdt saare meget af.

Men indefter; anden Dagen saae jeg, at jeg havde grebet feil. En Poeniterende som jeg var, mit vita ante acta, mit Tungsind det var nok.

Jeg har lidt ubeskriveligt i den Tid.

Hun syntes Ingenting at bemærke. Hun blev tværtimod tilsidst saa overmodig, at hun engang erklærede, at hun havde taget mig af Medlidenhed, kort jeg har neppe kjendt et saadant Overmod.

Dette blev i en Forstand det Farlige. Tager hun sig det ikke nærmere, tænkte jeg, end at hun, som hun selv sagde engang »hvis hun troede det var af Vane jeg kom, saa vilde hun strax slaae op« tager hun sig det ikke nærmere: saa er jeg hjulpen. Nu kom jeg til Fatning. I en anden Forstand tilstaaer jeg min Svaghed, at hun dog et Øieblik gjorde mig vred.

Nu satte jeg Kræfter i Bevægelse – hun giver for Alvor efter, og lige det Modsatte skeer, den meest extreme Hengivelse af Tilbedelse.

[e] Noget jeg dog til en vis Grad selv var Skyld i ell. bærer Ansvar for, fordi jeg selv kun altfor klart overskuende Forholdets Vanskelighed og indseende at der maatte bruges den stærkeste Magt for at tvinge mit Tungsind igjennem, hvis det var muligt, havde sagt til hende: hengiv Dig, ved Stolthed gjør Du mig Sagen let. Et aldeles sandt Ord, oprigtigt mod hende, og tungsindigt forrædersk mod mig.

Naturligt, nu vaagner igjen mit Tungsind, thi hendes Hengivelse er atter at jeg faaer »Ansvaret« efter størst mulige Maalestok – medens hendes Stolthed gjorde mig tilnærmelsesviis fri for [»]Ansvaret« – jeg seer det maa briste. Min Dom er, og min Tanke var, at det var Guds Straf over mig.

Ganske klar over hvad Indtryk hun reent erotisk har gjort paa mig, kan jeg ikke blive. Thi vist er det, det at hun havde givet sig næsten tilbedende hen, bedet mig om at elske hende, det havde rørt mig i den Grad, at jeg vilde vove Alt for hende. Dog hvor høit jeg elskede hende, viser dog ogsaa dette, at jeg bestandigt har villet skjule det for mig, hvor meget hun egl. har rørt mig, hvilket dog egl. ikke forholder sig til det Erotiske.

Havde jeg ikke været en Poeniterende, ikke haft mit vita ante acta, ikke været tungsindig – Forbindelsen med hende vilde have gjort mig saa lykkelig, som jeg aldrig havde drømt om at blive. Men selv forsaavidt jeg, fordi jeg desto værre var Den, jeg er, maatte sige, at jeg kunde blive lykkeligere i Ulykke uden hende, end med hende – hun havde rørt mig, og jeg havde gjerne, heller end gjerne gjort Alt.

[f] Lidt af hvordan det hang sammen med mig, har hun dog anet. Thi oftere faldt denne Replik: Du bliver dog aldrig glad, saa kan det jo hverken gjøre Dig fra ell. til, om jeg faaer Lov at blive hos Dig. Hun sagde ogsaa engang: at hun aldrig skulde spørge mig om Noget, naar hun blot maatte blive hos mig.

Men der var en guddommelig Protest, saaledes forstod jeg det. Vielsen. Jeg maatte fortie uhyre meget for hende, basere det Hele paa en Usandhed.

Jeg skrev hende til og sendte hendes Ring. Billeten findes ordret i » *det psykologiske Experiment*«. Jeg har med Flid ladet det være reent historisk; thi jeg har Ingen talt til derom, ikke til een Eneste, jeg som er tausere end Graven. Skulde hun faae Bogen at see, vilde jeg just, at hun skulde mindes derom.

Hvad gjør hun? Hun overskrider i qvindelig Fortvivlelse Grændsen. Hun har aabenbart vidst, at jeg var tungsindig, hun har meent at ængste mig til det Yderste. Det Modsatte skete. Vistnok ængstede hun mig til det Yderste; men nu reiste min Natur sig gigantisk for at ryste hende af. Der var kun Eet at gjøre: at støde fra af al Magt.

Det var en frygtelig qvalfuld Tid – at maatte være saaledes grusom, og saa at elske som jeg gjorde. Hun streed som en Løvinde; havde jeg ikke meent at have en Guddommelig Modstand hun havde seiret.

Saa brast det, omtrent to Maaneder efter. Hun blev fortvivlet. For første Gang i mit Liv skjendte jeg. Det var det Eneste, der var at gjøre.

Fra hende gik jeg umiddelbart i Theateret, fordi jeg vilde træffe Emil Boesen (Deraf blev i sin Tid lavet den Historie, som fortæltes i Byen, at jeg skulde have sagt til Familien, idet jeg tog mit Uhr op, om De havde mere at sige, at De da vilde skynde Dem; thi jeg skulde i Theateret). Acten var forbi. Idet jeg gaaer ud af 2^{det} Parquet, kommer Etatsraaden fra første Parquet og siger: maa jeg tale med Dem. Vi fulgtes ad hjem til ham. Han er fortvivlet. Han sagde: det bliver hendes Død, hun er ganske fortvivlet. Jeg sagde: jeg skal nok bringe hende i Ro; men Sagen er afgjort. Han sagde: jeg er en stolt Mand; det er haardt; men jeg beder Dem slaae ikke op med hende. I Sandhed han var stor; han rystede mig. Men jeg blev ved Mit. Jeg spiste til Aften med Familien. Talte med hende, da jeg gik. Næste Morgen fik jeg Brev fra ham, at hun ikke havde sovet om Natten, at jeg maatte komme og see til hende. Jeg kom og talte hende til Rette. Hun spurgte mig: vil Du aldrig gifte Dig. Jeg svarede: jo om ti Aar, naar jeg faaer raset ud, saa maa jeg have en ungløbs Frøken til at forynges. En nødvendig Grusomhed. Saa sagde hun: tilgiv mig hvad jeg har gjort mod Dig. Jeg svarede: det var jo mig, der skulde bede saa. Hun sagde: lov at tænke paa mig. Det gjorde jeg. Hun sagde: kys mig. Det gjorde jeg – men uden Lidenskab. Forbarmende Gud.

Saa skiltes vi ad. Jeg tilbragte Nætterne grædende i

[g] Nogle enkelte Replikker ere ogsaa faktiske. fE den om at det dog ikke er sagt, at man bliver feed ved at gifte sig, at jeg har kjendt En (her nævnte jeg min Fader saa forsaavidt er Historien anderledes og holdt anderledes) som var gift to Gange og ikke blev feed. Den Replik: at man kan hæve en Forlovelse paa to Maader saa vel ved Hjælp af Agtelse som ved Hjælp af Kjerlighed. Hendes Replik: jeg troer egl. at Du er gal.

[h] I disse Bedragets to Maaneder iagttog jeg den Forsigtighedens Omsorg med Mellemrum at sige ligefrem til hende: giv efter, slip mig; Du holder det ikke ud. Dertil svarede hun lidenskabeligt, at hun hellere vilde holde Alt ud end slippe mig. Jeg foreslog ogsaa at give Sagen den Vending, at det var hende, der slog op med mig, for at spare hende alle Krænkelser. Det vilde hun ikke, hun svarede, at naar hun holdt det Andet ud, holdt hun vel ogsaa det ud, og ikke usocratisk bemærkede hun, at der var vel Ingen, der vilde lade hende det mærke i hendes Nærværelse, og hvad de sagde om hende i hendes Fraværelse kunde jo være det Samme.

[i] Hun fremtog en lille Seddel, hvorpaa stod et Ord af mig, hvilken hun pleiede at bære paa sit Bryst, den fremtog hun og rev den stille i Smaastykker og sagde: saa har Du dog ogsaa drevet et rædsomt Spil med mig.

[j] Hun sagde: holder Du da slet ikke af mig; jeg svarede: ja, naar Du bliver saaledes ved, saa holder jeg ikke af Dig.

[k] Hun sagde blot det ikke maa være for sildig, naar Du fortryder det – hun sigtede til Døden. Jeg maatte grusomt gjøre en Spøg dermed, og sagde om hun meente, at jeg skulde komme ligesom Wilhelm i Lenore.

[l] At træde ud af Forholdet som en Skurk om muligt en topmaalt Skurk, var det Eneste, der var at gjøre for at arbeide hende flot, og give hende Fart til et Ægteskab; men det var tillige det udsøgte Galanterie. Med min Behændighed havde det sandeligen været let nok at trække mig tilbage paa billigere Vilkaar. – At denne Adfærd er Galanterie, har det unge Msk. hos Constantin Constantius udviklet og jeg er enig med ham.

[m] Det er sandt. Den Dag jeg saa modtog alt mit

min Seng. Men var om Dagen den Sædvanlige, mere kaad og vittig end nogensinde det var nødvendigt. Min Broder sagde til mig: at han vilde gaae ned til Familien og vise Dem, at jeg ikke var en Skurk. Jeg sagde: gjør Du det, jager jeg Dig en Kugle gennem Hovedet. Det bedste Beviis for, hvor dybt Sagen beskæftigede mig.

Jeg reiste til Berlin. Jeg leed saare meget. Hende mindedes jeg hver Dag. Jeg har ubetinget indtil Dato holdt det: hver Dag idetmindste een Gang at bede for hende, ofte to Gange, foruden hvad jeg ellers har tænkt paa hende.

Da Baandet brast, var mit Indtryk dette: enten styrter Du Dig i vild Adspredelse – ell. absolut Religieusitet, af en anden Art end Præstens Melange.

» *Forførerens Dagbog*« er skrevet for hendes Skyld for at støde fra. Forordet til de *to opbyggelige Taler* er beregnet paa hende, som meget Andet, Bogens Datum, Dedicationen til Fader. Og i Bogen selv findes svage Vink.^o Hun har læst den, det veed jeg af Sibbern.

Jeg var i Berlin kun et halvt Aar. Bestemelsen for min Reise var 1½ Aar. At jeg kom saa hurtigt maatte tildrage sig hendes Opmærksomhed. Ganske rigtigt hun søgte mig efter Mynsters Prædiken 1ste Paaskedag. Jeg undgik hende det var for at støde fra, at hun ikke skulde sætte sig fast i den Indbildning, at jeg paa Reisen tænkte paa hende. Desuden havde Sibbern sagt mig, at hun selv havde sagt, at hun ikke kunde taale at see mig. Dette saae jeg nu vel var usandt; men at hun ikke kunde taale at tale med mig, maatte jeg troe.

Tøi o: s: v: fra hende, skrev jeg et Brev til Etatsraaden, det sendtes uaabnet tilbage.

[n] » *Forførerens Dagbog*« var vistnok beregnet paa at støde fra – og jeg veed nok hvad jeg gennemgik for Agonier i Anledning af Udgivelsen, fordi min Tanke var som min Hensigt, at hidse alle Mskers Forbittrelse mod mig, noget der rigtignok aldeles mislykkedes især hvad Publikum angaaer, der jublende modtog mig, hvad der har bidraget til at forøge min Foragt for Publikum – men forsaavidt Nogen kom eller kommer til at tænke paa »hende«, var det tillige det meest udsøgte Galanterie, der overhovedet lader sig tænke. At være udseet af en Forfører er for en Kvinde hvad det er for en Frugt at Fuglen har hakket i den – thi Fuglen er Kjender. En »Elsker« er jo blind, hans Dom altsaa ikke objektiv, han seer maaskee Yndigheder og Differentser, som slet ikke ere til. Men en Forfører er Kjender. Og nu »Forføreren«, den absolute Kjender – og saa een eneste Pige: i Sandhed det er det største Galanterie, der lader sig tænke, men for dybsindigt til at blive populairt; det var end ikke et større Galanterie, at lade hiin eneste Pige omvende »Forføreren«, thi i samme Øieblik bliver han jo »Elsker«, blind, hans Dom upaalidelig. Hvad er saa alle disse Digteres Sange, der have ligefrem besjunget og forgudet den Elskede – og selv været »Elskeren«, hvad Vederhæftighed ligger der i deres Lovtale. Nei »Forføreren« – og saa een eneste Pige!

o om at opgive, om at man kun taber den Elskede, naar man faaer ham til at handle mod sin Overbeviisning.

De afgjørende Sving i hendes Liv har hun dog vistnok forresten gjort under mine Auspicier. Kort før Forlovelsen med Schlegel fik hun Øie paa mig i en Kirke. Jeg lod hende beholde mine Øine. Hun nikkede to Gange. Jeg rystede paa Hovedet. Det betydede, mig maa Du opgive. Saa nikkede hun igjen, og jeg nikkede saa venligt som muligt, det betydede: min Kjerlighed beholder Du.

Da hun saa havde forlovet sig med Schlegel, mødte hun mig paa Gaden, og hilste saa venligt og indyndende som muligt. Jeg forstod hende ikke, thi jeg vidste den Gang Intet af Forlovelsen. Jeg saae blot spørgende paa hende, og rystede paa Hovedet. Vistnok har hun troet, at jeg vidste det, og søgt mit Bifald.

Den Dag der blev lyst for hende, sad jeg i Frelsers Kirke.